

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІОЛОГІЇ

Іванова Ю.С.

студентка,

Національний авіаційний університет

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ГОЛОВНИЙ ФАКТОР ІНТЕГРАЦІЇ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ У СУСПІЛЬНЕ ЖИТТЯ

Соціальний розвиток особистості здійснюється як процес, спрямований на одночасний розвиток особистісних якостей і освоєння соціальних ролей у різних сферах життєдіяльності. Тому соціалізація особистості є частиною цілісного процесу її становлення як соціального суб'єкта. Суспільство, яке піклується про самозбереження і прагне забезпечити безконфліктну життєдіяльність, намагається наділити молоде покоління навичками групового виживання, виробленими і сталими саме у цьому суспільстві.

Молодь – соціально-демографічна група з характерними для неї віковими, соціально-психологічними властивостями та соціальними цінностями, які обумовлюються рівнем соціально-економічного, культурного розвитку, особливостями соціалізації в суспільстві. Молодь – це не тільки майбутнє, оскільки вже сьогодні молоде покоління визначає зміст і характер майбутнього, несе в собі «дух нового часу».

Термін «соціалізація» являє собою сукупність всіх соціальних процесів, завдяки яким індивід засвоює і відтворює певну систему знань, норм, цінностей, що дозволяють йому функціонувати в якості повноправного члена суспільства. Соціалізація – процес, якому належить важлива роль у життєдіяльності, як суспільства, так і особистості, що забезпечує самовідтворення суспільного життя. Соціалізація охоплює всі процеси залучення до культури, навчання і виховання, за допомогою яких людина набуває здатність брати участь у соціальному житті [3].

З точки зору А.М. Караєва, під соціалізацією можна розуміти процес засвоєння особистістю зразків поведінки, цінностей і норм, прийнятих у суспільстві, в конкретних соціальних спільнотах. Вчений виділяє в соціалізації кілька аспектів. Соціалізація може

бути представлена як процес засвоєння соціальних норм, що стають невід'ємною стороною життя особистості не в результаті зовнішньої регуляції, а внаслідок внутрішньої необхідності наслідувати їх – це один аспект соціалізації. Другий аспект стосується характеристики її як істотного елемента соціальної взаємодії, який передбачає, що люди хочуть змінити свій власний імідж, поліпшити враження про себе в очах інших, здійснюючи свою діяльність відповідно до їх очікувань. Отже, соціалізація пов'язана з виконанням соціальних ролей особистості [2]. Вона являє собою двосторонній процес, що включає в себе, з одного боку, засвоєння індивідом соціального досвіду шляхом входження в соціальне середовище, систему соціальних зв'язків; з іншого боку, процес активного відтворення індивідом системи соціальних зв'язків за рахунок його активної діяльності, активного включення в соціальне середовище.

В.Т. Лісовський звертає увагу на той факт, що для основних етапів соціалізації відводиться характерна важлива роль виховному процесу. Соціалізація молоді – це об'єктивний процес її входження в соціальну сферу. В суспільстві існує цілеспрямований вплив на молодь у формі виховання підростаючого покоління. Цей процес здійснюється через систему різних соціальних інститутів, таких як держава, сім'я, школа, армія і ряду інших. Значення соціальних інститутів для процесу соціалізації молодих людей полягає, насамперед, у тому, що під їх впливом, в результаті запропонованих зразків поведінки відбувається засвоєння тих чи інших соціальних ролей, норм, правил, цінностей. Важливе місце в даному процесі належить первинним інститутам соціалізації особистості – сім'ї, системі освіти та виховання [4].

Роль сім'ї в даний час особливо значна для засвоєння цінностей, норм, правил поведінки, які притаманні даному суспільству, оскільки інші інститути соціалізації не завжди виконують свої функції. Разом із тим, в реалізації даного завдання сім'я стикається з труднощами, однією з яких є зростаюча зайнятість батьків у сфері економічного і матеріального забезпечення потреб членів сім'ї. Старше покоління (дідусі і бабусі) не завжди здатне повною мірою виконувати функції соціалізації, передавати свій накопичений життєвий досвід, культурні традиції й зразки поведінки молоді, оскільки різко змінилося соціальне середовище, яке вже не забезпечує життєздатність молодих поколінь на основі соціокультурного досвіду минулої епохи. Молоді доводиться

самостійно накопичувати свій життєвий досвід у нових умовах, і нерідко вона є більш пристосованою, ніж старше покоління.

За своїм змістом процес соціалізації молодшої людини в сім'ї спрямований на засвоєння соціальних ролей у сімейно-побутовій сфері, включаючи національні особливості виконання цих ролей – дітей, батьків і т.п. У родині закладаються основи знання національної культури: мови, фольклору та інших проявів народної художньої творчості. Тому, як зазначає Б.А. Ручкін, при вихованні в сім'ї слід приділяти більше уваги участі молоді у проведенні народних свят і національних обрядів. Народні традиції, як правило, передаються від одного покоління до іншого в сім'ї, за участю молодших членів сім'ї у виконанні різних свят і обрядів, в ході чого, молодші освоюють ритуально-знакові дії, старші передають їм зміст і сенс здійснюваних дій. Так відбувається зміцнення внутрішньосімейних зв'язків [2].

Система освіти та виховання в соціалізації особистості займає особливе місце, оскільки вона виступає як соціальний інститут, що забезпечує становлення цілісної особистості. Практично весь період дорослішання молодшої людини, аж до його вступу в самостійне трудове життя, проходить в освітніх установах різного типу. Тому можна вважати, що на певному етапі основним соціальним інститутом, що здійснює соціалізацію молоді, в сфері систематичного освоєння компоненту культури, стають загальноосвітні установи. Якщо в сім'ї відбувається освоєння особистістю соціокультурних стандартів і загальнолюдських норм і цінностей, то в рамках інститутів освіти та виховання відбувається засвоєння знань, реалізація здібностей і обдарувань особистості. В процесі соціалізації особистості, на етапі підготовки до трудової діяльності, що здійснюється передусім у процесі освіти і виховання, формуються професійно-значущі якості та соціально-моральні установки і цінності молодшої людини, соціально-психологічні якості особистості [1].

Серед нових каналів соціалізації молоді найбільше значення набувають ЗМІ та Інтернет. У ролі потужних каналів соціалізації виступає аудіовізуальний світ: телебачення, реклама, ігрові технології сучасних ЗМІ, а також діяльність радикально змінених соціальних організацій. На противагу глобальним розвиваються і посилюються регіональні та локальні традиції в сучасній духовній культурі підрастаючих поколінь, що необхідно враховувати в процесі роботи з молоддю [3].

Отже, для того, щоб сприяти успішній соціалізації сучасної молоді, яка відповідає цілям суспільного розвитку, що має позитивно спрямований вектор, необхідно, щоб умови, створені суспільством для становлення молодої людини, забезпечували його соціалізацію у всіх сферах суспільного буття, сприяли розвитку творчого потенціалу, формування здібностей і орієнтували на відповідний фізичний, психічний і моральний розвиток. Крім того, соціалізація підростаючого покоління повинна бути випереджальною, що враховує ймовірні зміни в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Борисова, Л.Г. Социология личности / Л.Г. Борисова, Г.С. Солодова. – Новосибирск, 1997. – 427 с.
2. Караев, А.М. Социализация молодежи: Методологические аспекты исследования / А.М. Караев // Гуманитарные и социально-экономические науки. – 2005. – №3. – С. 124-128.
3. Касьянов, В.В. Социология / В.В. Касьянов, В.Н. Нечипуренко, С.И. Самыгин. – Ростов-н /Д, 2000. – 306 с.
4. Лисовский, В.Т. Социология молодежи: Учебное пособие / В.Т. Лисовский. – СПб., 1996. – 141 с.